ХУУЛИЙН ХЭЛТСИЙН ДАРГЫН АЛБАН ҮҮРГИЙГ ТҮР ОРЛОН ГҮЙЦЭТГЭГЧ Ч.ТАМИРААГИЙН 2025 ОНЫ ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ЭХИЙ ХАГАС ЖИЛИЙН БИЕЛЭЛТ

№	Стратеги төлөвлөгөө болон үндэслэж байгаа бусад бодлогын баримт бичиг, хууль тогтоомж	Төсөв	Шалгуур үзүүлэлт	Суурь түвшин	Зорилтот түвшин	Эхний хагас жилийн хэрэгжилт	Хүрсэн түвшин	Хэрэгжилтийн хувь
	Гурав. Ногоон хөгжлийг дэмжиж, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэх							
1.9.1	Хууль тогтоомжийн төсөлд санал өгөх, холбогдох эрх зүйн актад нийцэж буй эсэхэд хяналтыг хэрэгжүүлэх	Үйл ажиллагаа	Хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд судалгаа хийж, санал, төсөл гаргах, ГЕГ-аас батлан гаргах захиргааны хэм хэмжээний актыг хянаж, Харьяа гаалийн газар, хорооны даргын баталсан тушаалыг хянан, санал, зөвлөмж хүргүүлж ажиллах, Чиг үүргийнхээ хүрээнд эрх зүйн актыг шинэчлэн боловсруулсан төсөл, бусад холбогдох шийдвэр гаргуулсан байна.	Бусад хууль тогтоомжид Гаалийн тухай хуулийн үзэл санааг тусгуулахаар 5 удаа санал өгсөн, Монгол Улсад хүчин төгөлдөр үйлчилж буй нийт 887 хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангуулах захиргаа болон иргэний 17 хэрэгт гаалийн итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчөөр оролцож, холбогдох нэгжүүдээс ирүүлсэн 101 гэрээний төсөл, 13 журам, дүрмийн төсөл болон тайлант хугацаанд хуулийн	1.Цахим цонхны мэдээллийн системийг бий болгох ажлын хэсэгт ажиллах, 2.Авто зам, төмөр зам, агаарын замын тээврийн хэрэгсэл шалгах зааврын төсөл боловсруулахад харьяа гаалийн газар, хороодоос болон нэгжүүдээс санал авч нэгтгэж, нэгжийн чиг үүргийн хүрээнд санал, төсөл боловсруулагдсан байх, 3.Хорио цээр эрүүл ахуй, чанарын	1.ЭЗХЯ-ны ТНБД-ын 2023 оны №А/138 тушаалаар байгуулагдсан ЗГ-ын 2023 оны №178 тогтоолын 1-д “Гадаад худалдааны цахим нэг цонх” мэдээллийн системийн ажлын хэсэгт орсон. 2.Авто зам, төмөр зам, агаарын замын тээврийн хэрэгсэл шалгах заврийн төслийг Хяналт, бүрдүүлэлтийн газраас эхний хагас жилийн байдлаар тус бүрд нь төслийг боловсруулсан бөгөөд төсөлтэй урьдчилсан байдлаар тус хэлтэс танилцсан болно. 3.Амьтан, ургамал, түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг тээвэрлэхэд тавих тусгай шаардлага”, “Тээврийн хэрэгсэлд хийгдэх халдваргүйжүүлэлтийн журам”-уудыг Нийтийн сонсголын тухай хуулийн дагуу төрийн байгууллага, албан тушаалтан, иргэн, хуулийн этгээд, мэргэжлийн шинжээч, амьтан ургамал тэдгээрийн гаралтай түүхийн эд бүтээгдэхүүнийг импортлогч, экспортлогч, тээвэрлэгч, мэргэжлийн холбоо, төрийн бус байгууллагуудын төлөөлүүдийг	1.ЭЗХЯ-ны ажлын хэсэг хурал зохион байгуулаагүй болно. 2.Авто зам, төмөр зам, агаарын замын тээврийн хэрэгсэл шалгахзаврын төслүүд боловсруулагдсан, Хуулийн хэлтсээс төсөлтэй танилцсан. Хүнсний сүлжээн дэх тээвэрлэлтийн ерөнхий шаардлага, Импортын хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүний хаяг шошгололт батлагдсан, Сонсголд 41 иргэн, аж ахуй нэгжийн төлөөлөл оролцсон, ЭМЯ, ЗӨСҮТ, МЭЕГ-аас санал авч саналыг	Биелэлт 100%

				хэлтэст ирсэн 625 бичиг, явсан 404 бичиг, 25 өргөдөл гомдолд хариу өгч 464 албан бичгийн төслийг хянаж хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангаж, мөн ЗББН-дэд 19 удаа хууль тогтоомж, эрх зүйн актыг хэрэгжүүлж ажилласан. - Гаалийн ерөнхий газрын даргын 1486 тушаалыг хянаж, мэргэжил арга зүйн зөвлөгөө өгсөн. -Харьяа гаалийн газар, хорооны дарга нарын нийт 1483 тушаалыг хянасан. -Харьяа гаалийн газар, хорооны дарга нарт 59 зөвлөмж хүргүүлсэн үүний үр дүнд тушаалын зөрчил өмнөх оныхтой харьцуулан	тохирлын хяналтын эрх зүйн орчин боловсронгуй болгоход харьяа гаалийн газар, хороодоос болон нэгжүүдээс санал авч эрх зүйн актад нийцүүлэн нэгтгэж, нэгжийн чиг үүргийн хүрээнд санал, төсөл боловсруулагдсан байх. 4.Гаалийн хилээр нэвтрүүлэх бараа, тээврийн хэрэгсэл, зорчигчид гаалийн хяналт тавих нийтлэг журмыг шинэчлэн боловсруулахад харьяа гаалийн газар, хороодоос болон нэгжүүдээс санал авч эрх зүйн актад нийцүүлж, нэгжийн чиг үүргийн хүрээнд санал, төсөл	оролцуулан санал сонсох, мэдээлэл авах сонсгол зохион байгуулсан. хавсралт 1. 4.Гаалийн хилээр нэвтрүүлэх бараа, тээврийн хэрэгсэл, зорчигчид гаалийн хяналт тавих нийтлэг журмын төслийг боловсруулагдсан. ГЕГ-ын бүтцийн нэгж, харьяа гаалийн газар, хороодоос санал авсан. Хуулийн хэлтэс II, IV сард дотоод хэлэлцүүлэг хийж ХБГ-т нэгдсэн санал хүргүүлсэн. Журмын төслийг Мэргэжлийн зөвлөлийн хуралд танилцуулсан боловч удирдлагаас өгсөн чилэлийн дагуу дахин төсөлд нэмэлт оруулж хуралдаанаар оруулахаар болсон тул өгсөн чиглэлийн дагуу өөрчлөлтийг тусгасан. Нэмэлт оруулснаар батлагдсны төслийг АТГ-т хүргүүлж, хянуулахаар хүргүүлсэн зэрэг ажиллагаа хийгдсэн. хавсралт 2. 5.ХБГ-ын 2025.01.20-ны №01101/59 дотоод зурвасаар ирүүлсэн “Гаалийн хилээр нэвтрүүлэх барааны мэдүүлгийг нөхөн бичих заавар”-ын төслийг хянаж, өөрчлөлтийн санал, МЗХ-аар хэлэлцүүлэхээс өмнө дахин хянуулах тухай 2025 оны №01200/26 дотоод зурвас хүргүүлсэн. Хавсралт 2. Авто зам, төмөр зам, агаарын замын тээврийн хэрэгсэл шалгах зааврийн төслийг Хяналт, бүрдүүлэлтийн газраас эхний хагас жилийн байдлаар тус бүрд нь төслийг боловсруулсан бөгөөд төсөлтэй урьдчилсан байдлаар тус хэлтэс танилцсан болно.	төсөлд тусгахаар шийдвэрлэсэн. 3.Гаалийн хилээр нэвтрүүлэх бараа, тээврийн хэрэгсэл, зорчигчид гаалийн хяналт тавих нийтлэг журмын төслийг ГЕГ-ын дарга эцэслэн батлаагүй байна. 4.Амьтан, ургамал, түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг тээвэрлэхэд тавих тусгай шаардлага”, Тээврийн хэрэгсэлд хийгдэх халдваргүйжүүлэл эх журмын төслөөр Нийтийн сонсгол зохион байгуулсан. 5.ХБГ-ын 2025 оны №01101/185 дотоод зурвасаар ирүүлсэн “Гаалийн хилээр нэвтрүүлэх барааны мэдүүлгийг шалгах заавар”-ын төслийг хянаж 2025 оны №01200/137 дотоод хүргүүлсэн. 1.Хууль тогтоомжийн 7 төслийг судалж заасан хугацаанд Гаалийн ерөнхий газрын саналыг	

				үзэхэд 3.37 хувиар буурсан. Нийтээр дагаж мөрдөх 36 захиргааны хэм хэмжээний актад хяналт, шинжилгээ, үнэлгээний тайланг хийж гүйцэтгэн 17 хуудас бүхий тайланг ГЕГ-ын даргын 2024.09.26-ны өдрийн №01/3943 албан бичгээр Сангийн яаманд хүргүүлсэн. -"Чөлөөт бүсийн горим хэрэгжүүлэх журам"-д өөрчлөлт орж, 2 буюу Бараанаас сорьц, дээж, загвар авах, магадлан шинжилгээ хийх, дүгнэлт гаргах журам", “Бүрдүүлэлтийн дараах шалгалтын журам” тус тус шинэчилэгдэн батлагдсан.	боловсруулагдсан байх. 5.Гаалийн хилээр нэвтрүүлэх барааны мэдүүлэг нөхөн бичих заавар, Гаалийн хилээр нэвтрүүлэх барааны мэдүүлгийг шалгах зааврыг шинэчлэн боловсруулахад харьяа гаалийн газар, хороодоос болон нэгжүүдээс санал авч эрх зүйн актад нийцүүлж, нэгжийн чиг үүргийн хүрээнд санал, төсөл боловсруулагдсан байх.	“Импортын хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүний аюулгүй байдлыг хангах тухай” ГЕГ-ын даргын 2025 оны №А/30 тушаал батлагдсан. (1-р хавсралт ”Хүнсний сүлжээн дэх тээвэрлэлтийн ерөнхий шаардлага”, 2-р хавсралт “Импортын хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүний хаяг шошгололт”) “Амьтан, ургамал, түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг тээвэрлэхэд тавих тусгай шаардлага”, “Тээврийн хэрэгсэлд хийгдэх халдваргүйжүүлэлтийн журам”-уудыг Нийтийн сонсголын тухай хуулийн дагуу төрийн байгууллага, албан тушаалтан, иргэн, хуулийн этгээд, мэргэжлийн шинжээч, амьтан ургамал тэдгээрийн гаралтай түүхийн эд бүтээгдэхүүнийг импортлогч, экспортлогч, тээвэрлэгч, мэргэжлийн холбоо, төрийн бус байгууллагуудын төлөөлүүдийг оролцуулан санал сонсох, мэдээлэл авах сонсгол зохион байгуулсан. Сонсголд 41 иргэн, аж ахуй нэгжийн төлөөлөл оролцсон, ЭМЯ, ЗӨСҮТ, МЭЕГ-аас санал авч саналыг төсөлд тусгахаар шийдвэрлэсэн. Гаалийн хилээр нэвтрүүлэх бараа, тээврийн хэрэгсэл, зорчигчид гаалийн хяналт тавих нийтлэг журмын төслийг боловсруулагдсан ГЕГ-ын бүтцийн нэгж, харьяа гаалийн газар, хороодоос санал авсан. Хуулийн хэлтэс II, IV сард дотоод хэлэлцүүлэг хийж төсөл	албан бичгээр, цахимаар хүргүүлсэн. 2.Гаалийн ерөнхий газрын даргын 251 “А” тушаал, 356 “Б”, тушаал, тушаалын хавсралтаар ирүүлсэн ЗХХА-ын төсөл, Иргэний гэрээ-39, Хөдөлмөрийн гэрээ -14 төслийг хянасан. 3.Гаалийн ерөнхийгазрын харьяа гаалийн газар, хорооны 867 тушаал хянаж хууль, найруулга, техникийн алдаатай тушаалд 18 зөвлөмж хүргүүлсэн. 4.Гаалийн ерөнхий газрын харьяа гаалийн газар, хороонд хүргүүлсэн зөвлөмжийн дагуу 13 гаалийн газар, хороонд 18 албан бичиг хүргүүлснээс 13 тушаал засаж ирүүлсэн, ирүүлэх хугацаа бологүй 2, хариу ирүүлээгүй 2 газар, хороо байна.	

						боловсруулсан нэгжид нэгдсэн санал хүргүүлсэн. Журмын төслийг Мэргэжлийн зөвлөлийн хуралд танилцуулсан боловч удирдлагаас өгсөн чиглэлийн дагуу дахин төсөлд нэмэлт оруулж хуралдаанаар оруулахаар болсон тул өгсөн чиглэлийн дагуу өөрчлөлтийг тусгаж танилцуулахад бэлэн болгосон. Нэмэлт оруулснаар батлагдсны төслийг АТГ-т хүргүүлж, хянуулахаар хүргүүлсэн МЗХ-ны эхний хуралдаанд шийдвэрлэгдэнэ. 1."Заавар батлах тухай"ГЕГ-ын даргын 2016 оны №А/82 тушаалын 5-р хавсралтаар "Гаалийн хилээр нэвтрүүлэх барааны мэдүүлгийг шалгах заавар"-ын "Хоёр.Гаалийн мэдүүлэг шалгах" хэсэгт 2025 №А/18 тушаалаар нэмэлт, өөрчлөлт орж, хүчин төгөлдөр дагаж мөрдөж байна. 2.ХБГ-ын 2025.01.20-ны №01101/59 дотоод зурвасаар ирүүлсэн “Гаалийн хилээр нэвтрүүлэх барааны мэдүүлгийг нөхөн бичих заавар”-ын төслийг хянаж, санал, МЗХ-аар хэлэлцүүлэхээс өмнө дахин хянуулах тухай 2025 оны №01200/26 дотоод зурвас хүргүүлсэн. 3.ХБГ-ын 2025 оны №01101/185 дотоод зурвасаар ирүүлсэн “Гаалийн хилээр нэвтрүүлэх барааны мэдүүлгийг шалгах заавар”-ын төслийг хянаж 2025 оны №01200/137 дотоод хүргүүлсэн.		

	Гурав. Ногоон хөгжлийг дэмжиж, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэх							
1.9.2	Хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангах чиглэлд зохион байгуулсан арга хэмжээний хэрэгжилт	Үйл ажиллагаа	Гаалийн үйл ажиллагаатай холбоотой хууль тогтоомжийн санг баяжуулж, чиг үүргийн ЗББНДБ-д эрх зүйн актын хэрэгжилтийг гаргуулан нэгтгэж тайлагнах	Тайлант хугацаанд ГЕГ-ын бүтцийн нэгжүүдээс - УИХ-ын тогтоол - 4, -УИХ-ын байнгын хорооны тогтоол-3, Засгийн газрын тогтоол - 16, Засгийн газрын хуралдааны тэмдэглэл - 10, Засгийн газрын албан даалгавар - 2, нийт 35 тогтоол шийдвэрийн биелэлтийг ЗББН-ээс гаргуулан авч бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилтийн нэгтгэсэн тайланг Сангийн яаман хүргүүлсэн. Гаалийн байгууллагын чиг үүрэг, эрхлэх үйл ажиллагаа, гаалийн хилээр зорчигч, бараа, тээврийн хэрэгслийг нэвтрүүлэхтэй холбоотой харилцааг зохицуулсан	1. Чиг үүргийнхээ хүрээнд эрх зүйн актыг шинэчлэн боловсруулсан төсөл, бусад холбогдох шийдвэр гаргуулсан байна. 2.Гаалийн хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд судалгаа хийж, Гаалийн байгууллагаас батлан гаргасан эрх зүйн актын сан үүсгэн, хэрэгжилтэд хяналт тавьж, давхардал, хийдлийн судалгаа гаргаж түүнийг арилгах, 3.Захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн бүртгэлд бүртгүүлэх, эрх зүйн актыг олон нийтэд таниулах, ил тод болгох арга хэмжээг зохион	31 бодлогын баримт бичгийн биелэлтийг ЗББНДБ-аас авч нэгдсэн тайлан боловсруулж, 2025.04.07-нд 2025 оны I улирлын биелэлтийг СЯ-ны ТЗУГ-ын ахлах мэргэжилтэн З.Баянмөнхөд цахимаар/99010806/ bayanmunkh_z@mof.gov.mn хаягт тогтоосон хугацаанд хүргүүлсэн. 2025 оны I улирлын бодлогын баримт бичгийн тайланд хяналт-шинжилгээ үнэлгээ хийлгэхээр 2025.04.08-ны №01200/155 дотоод зурвасаар ХШҮДАГ-т хүргүүлсэн. Мөн цаг үеийн шинжтэй, яаралтай ирсэн бодлогын баримт бичгийн тайланг нэгжүүдээс биелэлтийг авч тухай бүр СЯ-нд хүргүүлсэн. МУ-ын Ерөнхий сайдын 2025 оны №75 захирамжаар байгуулагдсан ажлын хэсгийн хурал болохтой холбогдуулан 2021 оноос хойш хэрэгжилт хангалтгүй, биелэгдээгүй төсөл, арга хэмжээний шалтгаан, нөхцөлийг тогтоох зорилгоор ЗГХЭГ-аас СЯ-нд бодлогын баримт бичгийн жагсаалтыг 2025.05.08-ны өдөр ирүүлсэн байна. Үүний дагуу гаалийн байгууллагын хангалтгүй /30 хувь/ үнэлэгдсэн 2 ажлын биелэлтийг ХБГ-аас тодруулж 2025.05.08-ны 17 цагт СЯ-ны ДАХШҮХ-ийн хэлтсийн мэргэжилтэн Б.Золбаатар/94142582/-т viberaar шуурхай хүргүүлсэн. 2025.06.10-ны байдлаар СЯ-аас 2025 оны эхний хагас жилийн	УИХ-ын тогтоол 5 УИХ-ын БХ-ны тогтоол 2 ҮАБЗ-ийн зөвлөмж 1 ЗГ-ын тогтоол 9 ЗГ-ын хуралдааны тэмдэглэл 12 ЗГ-ын албан даалгавар 2 **Нийт: 31.** Хүчингүй болсон 3, нийтээр дагаж мөрдөх ЗХХА бус гэж үзсэн 1, нийт 4 актыг “Захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн сан”-гаас хасуулсан. 21 захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн бүртгэлд бүртгүүлсэн. Гаалийн болон бусад хууль тогтоомжийн мэдээллийг тухай бүр цахим хуудсаар дамжуулан түгээсэн.	Биелэлт 100%

				нийт 167 хууль тогтоомжийг олж тогтоон жагсаалтын сан үүсгэсэн. Үүнд: Олон улсын гэрээ 5, хууль 80, УИХ-ын тогтоол- 20, Засгийн газрын тогтоол 62, Сангийн сайдын 2024 оны №06 тушаалд заагдсан ГЕГ-ын зохион байгуулалтын бүтцийн үндсэн үүрэг, чиг үүрэгт нь хамааруулж 54 эрхийн актын хэрэгжилтийг тайлагнах нэгжүүдийг тодорхойлон хүргүүлсэн. - Тайлант хугацаанд захиргааны хэм хэмжээ тогтоосон 1 буюу "Чөлөөт	байгуулан ажиллах, 4.ХЗДХЯ-ны ЗХХА-ын нэгдсэн санд бүртгэлтэй ГЕГ-ын дарга баталж гаалийн хяналт, шалгалт бүрдүүлэлтийн үйл ажиллагаанд хэрэгжиж байгаа нийтээр дагаж мөрдөх захиргааны хэм хэмжээний 35 актад хяналт, шинжилгээ үнэлгээ хийж, шаардлагатай эрх зүйн актыг хүчингүй болгох, нэгтгэх, өөрчлөх, дахин боловсруулж батлуулан, хүчин төгөлдөр болмогц нийтэд цахим хуудсаар дамжуулан түгээнэ.	тайланг авах жагсаалт ирээгүй байна. Гаалийн харилцааг зохицуулж байгаа нийтээр дагаж мөрдөх ЗХХА-д ЗЕХ-ийн 69-р зүйл, “Захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн санд бүртгэлтэй шийдвэрт хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийсэн үр дүнгийн тайлан, цаашид авах арга хэмжээний тухай” ЗГ-ын хуралдааны 2024 оны №39 тэмдэглэл, “Аргачлал батлах тухай” ХЗДХ-ийн сайдын 2010 оны №84 тушаалаар батлагдсан “Хууль тогтоомжийн давхардал, хийдэл, зөрчлийг арилгах, тэдгээрийн уялдаа холбоог сайжруулах аргачлал”-д үндэслэн 2008 оноос хойш батлагдсан “Захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн сан”-д бүртгэлтэй 35 ЗХХА-ыг хамруулж 3 актыг хүчингүй болгож, улсын нэгдсэн бүртгэлээс хасуулсан. Үүнд: **“Журам батлах тухай”** 2008/№660 тушаал (Хураагдсан бараа, тээврийн хэрэгслийг борлуулах журам) Тушаал батлахад үндэслэсэн "Захиргааны журмаар эд зүйлийг хураах, улсын орлого болгох, устгах ажлыг зохицуулах талаар авах зарим арга хэмжээний тухай" ЗГ-ын		

				бүсийн горим хэрэгжүүлэх журам"-д өөрчлөлт орж, 2 буюу Бараанаас сорьц, дээж, загвар авах, магадлан шинжилгээ хийх, дүгнэлт гаргах журам", “Бүрдүүлэлтийн дараах шалгалтын журам” тус тус шинэчилэгдэн батлагдсан. Гаалийн болон бусад хууль тогтоомжийн мэдээллийг тухай бүр цахим хуудсаар дамжуулан түгээсэн.		1995/№131 тогтоол “Журам батлах тухай” Засгийн газрын 2017/№195 тогтоолоор хүчингүй болсон. **“Журам батлах тухай”** 2008/№735 тушаал (Гаалийн хууль тогтоомжтой холбогдсон асуудлаар иргэн, хуулийн этгээдэд зөвлөгөө өгөх журам) Гаалийн хууль тогтоомжтой холбогдсон асуудлаар зөвлөгөө өгөх дотоод үндсэн чиг үүрэгт заасан үйл ажиллагааг нийтээр дагаж мөрдөх захиргааны хэм хэмжээ болгож тогтоон, ЗХХА-ын улсын нэгдсэн санд бүртгүүлсэн байсан. **“Заавар батлах тухай”** 2016/№А/62 тушаал (Бүрэн буюу бүрэн бус суудлын автомашин, суудлын автомашины кузовыг тодорхойлон ангилах заавар) ГТХ-аар гаалийн удирдах төв байгууллагын дарга батлах тусгайлсан эрх олгоогүй байхад нийтээр дагаж мөрдөх хэм хэмжээ баталж эрх зүйн зөрчил үүсгэсэн. Гаалийн зуучлагчийн үйл ажиллагаанд хяналт тавих журмыг “Журам батлах тухай” 2025/№А/19 тушаалаар шинэчлэн баталж, хянуулж бүртгүүлэхээр 2025/№02/365 албан бичгээр хүргүүлснийг нийтээр заавал дагаж мөрдөх шинжгүй тул гаалийн байгууллага дотооддоо мөрдөх чиглэлийг ХЗДХ-ийн сайдын “Шийдвэр буцаан хүргүүлэх, улсын нэгдсэн бүртгэлд хөдөлгөөн хийсэн тухай” 2025/№1/646 албан бичгээр ирүүлж, улсын нэгдсэн бүртгэлээс хассан тухай мэдэгдсэн.		

1.9.3	Хууль, хяналтын байгууллагад Гаалийн байгууллагыг төлөөлөх, хамтран ажиллах	Үйл ажиллагаа	Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр Шүүх болон хууль хяналтын бусад байгууллагууд ын шийдвэр, хүсэлтийн дагуу шинжээчийн дүгнэлт гаргуулж, хамтран ажиллах, шинжээчийн дүгнэлт гаргах эрх бүхий албан тушаалтан, нэгжийг мэргэжлийн арга зүйгээр хангах, байгууллагын хэмжээнд шинжээчийн дүгнэлт гаргах нэгдсэн үйл ажиллагааг хуульд нийцүүлэн оролцож, хууль хяналтын байгууллагад гаалийн байгууллагыг төлөөлөх бусад оролцогсдыг мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангаж ажилласан байна.	1. Тайлант хугацаанд эрүү, иргэн, захиргааны 17 хэрэгт ГЕГ-ын итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчөөр томилогдон хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаанд шаардлагатай нотлох баримт, тайлбар гаргах, шүүх хуралдаанд мэтгэлцэх оролцох, гомдол гаргах зэргээр ажилласан. 2. Эрүүгийн 3 хэрэгт гаалийн байгууллагын төлөөлж хохирогчоор оролцсон. Шүүх хяналтын байгууллагаас ХХ-ийг шинжээчээр томилоогүй. 3. Хуулийн хэлтэс нь тайлант хугацаанд эрүү, иргэн, захиргааны 17 хэрэгт ГЕГ-ын итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчөөр томилогдон хэрэг хянан шийдвэрлэх	1.Захиргааны, Иргэний болон Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаанд Гаалийн Ерөнхий Газрын даргын олгосон итгэмжлэлийн үндсэн дээр нэхэмжлэгч, хариуцагч, иргэний хохирогчоор оролцсон талаар, шүүх болон хууль хяналтын бусад байгууллагууд ын шийдвэр, хүсэлтийн дагуу шинжээчийн дүгнэлт гаргах үйл ажиллагаанд хамтран ажиллах 2.Хууль хяналтын байгууллагад төлөөлсөн бусад оролцогч нарыг мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар үр дүнтэй хангаж ажилласан байна. 3.ГЕГ болон харьяа гаалийн	***Шүүхэд төлөөлсөн байдал:*** 1. “Чонгол трейд” ХХК-ийн нэхэмжлэлтэй БДШГ-ын ГУБ нарт холбогдох захиргааны хэрэг түдгэлзсэн. 2. “Санчир-Ундрах” ХХК-ийн нэхэмжлэлтэй БЦТ, БАХҮ, ХХ, ГЕГ захиргааны хэрэг түдгэлзсэн. 3. “Санчир-Ундрах” ХХК-ийн нэхэмжлэлтэй ГЕГ, БАҮХ захиргааны хэрэг түдгэлзсэн. 4. Санчир-Ундрах ХХК-ийн нэхэмжлэлтэй БАҮХ, БЦТ, ГЕГ-т захиргааны хэрэг түдгэлзсэн. 5. “Лекс ойл” ХХК-ийн нэхэмжлэлтэй ГЕГ-т холбогдох захиргааны хэрэг дууссан. 6. Ч.Дөлгөөний нэхэмжлэлтэй ГЕГ-т холбогдох захиргааны хэрэг Захиргааны хэргийн давж заалдах шатны шүүхэд 7. “Чоногол трейд” ХХК-ийн нэхэмжлэлтэй ГЕГ, ТОГ, УБГГ, ЧХОУНБГГ, УХШИГГ-т тус тус холбогдох захиргааны хэрэг дууссан. 8. “Мэтагро” ХХК-ийн нэхэмжлэлтэй ГЕГ, ТОГ-т холбогдох захиргааны хэрэг Захиргааны хэргийн давж заалдах шатны шүүхэд. 9. “Юнайтед белаз” ХХК-ийн нэхэмжлэлтэй УБГГ-т холбогдох захиргааны хэрэг дууссан. 10. “Лекс ойл” ХХК-ийн нэхэмжлэлтэй ГЕГ-т холбогдох захиргааны хэрэг шинээр үүссэн. 11. ХУД-ийн ИХАШШ-д ГЕГ- ын нэхэмжлэлтэй “Берунложистикс ГХО” ХХК-д	12 захиргааны, иргэний хэрэгт шүүхэд төлөөлсөн. 10 эрүүгийн хэрэгт хохирогч, иргэний нэхэмжлэгчээр оролцсон. Шүүх хяналтын байгууллагаас шинжээчээр томилоогүй. 7 захиргаа, иргэний хэрэгт ГЕГ, харьяа гаалийн газар хороонд зөвлөмж өгсөн. 18 удаа дарга, ГУБ амаар, утсаар мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангаж ажилласан.	Биелэлт 100%

				ажиллагаанд оролцсон бөгөөд тухайн хэрэгт хамт оролцож байгаа гаалийн байгууллагын албан хаагч нарт хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаантай холбоотой болон бусад хууль тогтоомжийн талаар тухай бүр нь мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар ханган ажиллаж байна. Мөн Хуулийн хэлтсийн дарга болон ГУБ нарын зүгээс 27 удаа мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангаж ажилласан. Хуулийн хэлтсийн даргын зүгээс спаркаар болон утсаар биечлэн 114 удаа өгсөн эрх зүйн зөвлөмж өгч ажилласан.	газар хороодын үйл ажиллагаанд хууль зүйн мэргэжлийн туслалцаа үзүүлсэн, хамтран ажилласан байна.	холбогдох иргэний хэрэг хянагдаж байна. 12. Хөвсгөл аймгийн сум дундын ИХАШШ-д Хөвсгөл аймгийн Ханх дахь гаалийн хорооны нэхэмжлэлтэй “Валданс” ХХК, “Сант-Өндөр” ХХК иргэний хэрэг хянагдаж байна. **АТГ-т хохирогч иргэний нэхэмжлэгчээр ажилласан байдал:** 1. АТГ, МШХ. 2023. №06/14765. Прокурорт шилжсэн 2. АТГ, МШХ. 2023. №06/19492. Прокурорт шилжсэн 3. АТГ, МШХ. 2024. №06/2223. 2025.02.18-нд 8,4 сая төгрөгийг улсын төсөвт тушаасан мэдээллийг мөрдөгч Б.Ариунсайхан өгсөн. Анхан, давж заалдах шатны шүүхээр шийдэгдсэн хяналтын шатны шүүхээр эцэслээгүй байгаа. 4. АТГ, МШХ. 2024. №06/2630 5. АТГ, МШХ. 2024. №06/2859. Прокурорт шилжсэн 6. АТГ, МШХ. 2024. №06/4488. Прокурорт шилжсэн 7. АТГ, МШХ. 2024. №06/13789. Мөрдөн байцаалтын шатанд байгаа. 2024.09.15, 2025.05, 08-нд хэргийн материалтай танилцсан. Нөхөн төлөх 238500 төгрөгийн татвар төлсөн. Төв аймгийн прокурорт 2025.05.09-нд шилжүүлэх тухай мэдээлсэн 8. АТГ, МШХ. 2024. №06/13940. ХБГ-аас тус хэрэгт нэхэмжлэгчээр оролцсон. Татварын зөрүү 32 сая төгрөг нэхэмжилсэн, шүүхээр эцэслэн шийдвэрлэгдээгүй.		

						АТГ-аас Прокурорт шүүхэд шилжүүлэх саналтай шилжсэн 9. АТГ, МШХ. 2025. №06/1548. 2025.03.19-нд №032131009-24I33749-02 мэдүүлгээр 53,1 сая төгрөг төлсөн. Анх бүрдүүлэлт хийхэд төлсөн 14,4 сая төгрөгтэй нийлээд 67,4 сая төгрөг татварт төлсөн, эцэслэн шийдээгүй. АТГ-аас Прокурорт хянуулахаар шилжсэн. 10. АТГ, МШХ. 2025. №06/3401. Төлөөгүй гаалийн, бусад татвар 50.006.490 төгрөг нэхэмжилсэн. /2025.03.27. 16.00-17.00 цаг. АТГ. комиссар Баасанжав. Уулзалт, мэдүүлгийн өрөө №Б105/ ***Зөвлөмж өгсөн байдал:*** 1. “Гэрэлтжин” ХХК-ийн нэхэмжлэлтэй, ГЕГ-т холбогдох захиргааны хэрэгт эрх зүйн зөвлөмж өгч оролцсон бөгөөд НЗХАШШ-ийн 2025.01.31-ны өдрийн №128/ШШ2025/0102 захирамжаар хэргийг хэрэгсэхгүй болгосон. 2. УБГГ-т иргэн Ц.Эрдэнэтогтохын нэхэмжлэлтэй, ГУБ Б.Одончимэгт холбогдох захиргааны хэрэгт НЗХАШШ-ийн 2024.11.27-ны өдрийн №128/ШШ2024/0948 шийдвэрийг эс зөвшөөрч ЗХДЗШШ-д гаргасан давж заалдах гомдолд эрх зүйн талаас хэрхэн оролцох чиглэлийг 2025.01.21-ний өдрийн №01-1.2/302 албан бичгээр хүргүүлсэн. 3. БЦТ-ийн ГУАБ Г.Сономцэвээн, ГУБ Г.Нарантуяа нарт		

						НЗХАШШ-д “Гэрэлтжин” ХХК-ийн нэхэмжлэлтэй захиргааны хэрэгт итгэмжлэл бичих, хариу тайлбар гаргах талаар зөвлөгөө өгсөн. 4. УБГГ-ын 2025.01.14-ний өдрийн “Чиглэл хүсэх тухай” №01/51 албан бичигт дурдсан өндөр настны тэтгэвэр тогтоолгосон иргэн төрийн үйлчилгээний албан тушаалд томилогдсон тохиолдолд төрийн алба хаасан хугацааны нэмэгдэл олгох талаарх холбогдох хууль тогтоомжийг судалж хариуг 2025.01.24-ний өдрийн №01-1.2/396 албан бичгээр хүргүүлсэн. 5. 2025.01.27-ны өдөр УБГГ-ын Зөрчилтэй тэмцэх албаны ГУБ Ц.Гэндэнцэвээнд “Юнайтед белаз машинери инвестмент” ХХК-ийн нэхэмжлэлтэй ГЕГ-т холбогдох захиргааны хэрэгт шүүхэд өгөх хариу тайлбар, нотлох баримтын талаар зөвлөмж өгсөн. 6. БЦТ-ийн ГУБ-д “Санчир-Ундрах” ХХК-ийн нэхэмжлэлтэй захиргааны хэрэгт хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаатай холбоотой зөвлөмж өгсөн. 7. УБГГ-ын нэхэмжлэлтэй А.Гантулга/Азиан петролиум ХХК-ийн тухайн үеийн захирал/-аар хугацаа хожимдуулсан нэмэгдсэн өртгийн болон онцгой албан татвар, түүний хүү нийт 53,250,000 төгрөгийг төлүүлж улсын төсөвт төвлөрүүлэх шаардлагатай нэхэмжлэлтэй иргэний хэргийн		

						итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч Ц.Гэндэнцэвээнд хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны эрх зүйн зөвлөмж өгсөн. Шүүх хуралдаанаар нэхэмжлэлийн шаардлагыг бүхэлд нь хангаж шийдвэрлэсэн.		
1.9.4	Төрийн болон байгууллагын нууцын хууль тогтоомжийн хэрэгжилт	Үйл ажиллагаа	Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр /Зохион байгуулсан ажлын тоо хэмжээ, үр дүн/	Төрийн болон албаны нууцын тухай хуулийн дагуу нууцын ажлын бусад төлөвлөгөө, тайланг дараа оны холбогдох өдрийн дотор Тагнуулын ерөнхий газарт тайлагнах болно. 2024 оны ХШҮДАГ-аас өгсөн үнэлгээ 10 болно.	Төрийн болон албаны нууцын тухай хууль тогтоомжид нийцүүлэн нууцын зэрэглэлтэй арга хэмжээг хэрэгжүүлэх.	Төрийн болон албаны нууцын тухай хууль тогтоомжид нийцүүлэн нууцын зэрэглэлтэй арга хэмжээг зохих ёсоор хэрэгжүүлсэн.	Төрийн болон албаны нууцын тухай хууль тогтоомжид нийцүүлэн нууцын зэрэглэлтэй арга хэмжээг зохих ёсоор хэрэгжүүлсэн.	Биелэлт 100%
1.9.5	Бодлогын баримт бичигт тусгагдсан арга хэмжээний хэрэгжилтийг тайлагнах	Үйл ажиллагаа	Хийгдэх ажлын шалтгаан, нөхцөл, суурь үзүүлэлтээр	Тайлант хугацаанд УИХ-ын тогтоол - 4, Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөмж - 1, Засгийн газрын тогтоол - 18, Засгийн газрын хуралдааны тэмдэглэл - 10, Засгийн газрын албан даалгавар - 2, нийт 33 тогтоол шийдвэрийн биелэлтийг хангаж ажилласан.	Бодлогын баримт бичигт тусгагдсан арга хэмжээний хэрэгжилтийг тайлагнана.	31 бодлогын баримт бичгийн биелэлтийг ЗББНДБ-аас авч нэгдсэн тайлан боловсруулж, 2025.04.07-нд 2025 оны I улирлын биелэлтийг СЯ-ны ТЗУГ-ын ахлах мэргэжилтэн З.Баянмөнхөд цахимаар/99010806/ bayanmunkh_z@mof.gov.mn хаягт тогтоосон хугацаанд хүргүүлсэн. 2025 оны I улирлын бодлогын баримт бичгийн тайланд хяналт-шинжилгээ үнэлгээ хийлгэхээр 2025.04.08-ны №01200/155 дотоод зурвасаар ХШҮДАГ-т хүргүүлсэн. Мөн цаг үеийн шинжтэй, яаралтай ирсэн бодлогын баримт бичгийн тайланг нэгжүүдээс биелэлтийг авч тухай бүр СЯ-нд хүргүүлсэн.	УИХ-ын тогтоол 5 УИХ-ын БХ-ны тогтоол 2 ҮАБЗ-ийн зөвлөмж 1 ЗГ-ын тогтоол 9 ЗГ-ын хуралдааны тэмдэглэл 12 ЗГ-ын албан даалгавар 2 **Нийт: 31.**	Биелэлт 100%

				ХШҮДАГ-аас 2024 оны жилийн эцсийн үнэлгээгээр 3.67 үнэлгээтэй болно.		МУ-ын Ерөнхий сайдын 2025 оны №75 захирамжаар байгуулагдсан ажлын хэсгийн хурал болохтой холбогдуулан 2021 оноос хойш хэрэгжилт хангалтгүй, биелэгдээгүй төсөл, арга хэмжээний шалтгаан, нөхцөлийг тогтоох зорилгоор ЗГХЭГ-аас СЯ-нд бодлогын баримт бичгийн жагсаалтыг 2025.05.08-ны өдөр ирүүлсэн байна. Үүний дагуу гаалийн байгууллагын хангалтгүй /30 хувь/ үнэлэгдсэн 2 ажлын биелэлтийг ХБГ-аас тодруулж 2025.05.08-ны 17 цагт СЯ-ны ДАХШҮХ-ийн хэлтсийн мэргэжилтэн Б.Золбаатар/94142582/-т viberaар шуурхай хүргүүлсэн. 2025.06.10-ны байдлаар СЯ-аас 2025 оны эхний хагас жилийн тайланг авах жагсаалт ирээгүй байна.		
1.9.6	Хууль тогтоомж, тогтоол шийдвэр, эрх зүйн актын хэрэгжилтийг ханган ажиллах	Үйл ажиллагаа	Хууль тогтоомж, эрх зүйн актыг хэрэгжүүлж ажилласан талаар хугацаанд нь тайлагнасан байна.	ГЕГ нь өөрийн эрхлэх асуудлын хүрээнд хэм хэмжээ тогтоосон, нийтээр дагаж мөрдөгдөх нийт 36 эрхийн акт батлуулах эрхтэй бөгөөд үүнээс 2024 онд 2 эрхийн актыг шинэчлэн найруулж, 2 эрхийн актад нэмэлт, өөрчлөлт оруулан батлуулсан.	1. Эрхийн 2 актыг шинэчлэн найруулж, нэмэлт, өөрчлөлт оруулан, ХЗДХЯ-нд бүртгүүлж, олон нийтэд сурталчлах ажлыг зохион байгуулна. Нэгжийн чиг үүргийн хүрээнд саналаа тусгуулсан оруулсан байна.	Гаалийн харилцааг зохицуулж байгаа нийтээр дагаж мөрдөх ЗХХА-д ЗЕХ-ийн 69-р зүйл, “Захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн санд бүртгэлтэй шийдвэрт хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийсэн үр дүнгийн тайлан, цаашид авах арга хэмжээний тухай” ЗГ-ын хуралдааны 2024 оны №39 тэмдэглэл, “Аргачлал батлах тухай” ХЗДХ-ийн сайдын 2010 оны №84 тушаалаар батлагдсан “Хууль тогтоомжийн давхардал, хийдэл, зөрчлийг арилгах, тэдгээрийн уялдаа холбоог сайжруулах аргачлал”-д үндэслэн 2008 оноос хойш батлагдсан “Захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн сан”-д бүртгэлтэй	“Журам батлах тухай” 2008 оны №660 тушаал, “Журам батлах тухай” 2008 оны №735 тушаал, “Заавар батлах тухай” 2016 оны №А/62 тушаал хүчингүй болгосон. Энэ удаа хуулийн хэрэгжилтийг гаргахдаа	Биелэлт 100%

				ХШҮДАГ-аас 2024 оны жилийн эцсийн үнэлгээгээр 3.5 үнэлгээтэй болно.	2. Хууль тогтоомж, эрх зүйн актыг хэрэгжүүлж ажилласан талаар хугацаанд нь тайлагнасан байна.	35 ЗХХА-ыг хамруулж 3 актыг хүчингүй болгож, улсын нэгдсэн бүртгэлээс хасуулсан. Үүнд: “Журам батлах тухай” 2008/№660 тушаал (Хураагдсан бараа, тээврийн хэрэгслийг борлуулах журам) Тушаал батлахад үндэслэсэн "Захиргааны журмаар эд зүйлийг хураах, улсын орлого болгох, устгах ажлыг зохицуулах талаар авах зарим арга хэмжээний тухай" ЗГ-ын 1995/№131 тогтоол “Журам батлах тухай” Засгийн газрын 2017/№195 тогтоолоор хүчингүй болсон. “Журам батлах тухай” 2008/№735 тушаал (Гаалийн хууль тогтоомжтой холбогдсон асуудлаар иргэн, хуулийн этгээдэд зөвлөгөө өгөх журам) Гаалийн хууль тогтоомжтой холбогдсон асуудлаар зөвлөгөө өгөх дотоод үндсэн чиг үүрэгт заасан үйл ажиллагааг нийтээр дагаж мөрдөх захиргааны хэм хэмжээ болгож тогтоон, ЗХХА-ын улсын нэгдсэн санд бүртгүүлсэн байсан. “Заавар батлах тухай” 2016/№А/62 тушаал (Бүрэн буюу бүрэн бус суудлын автомашин, суудлын автомашины кузовыг тодорхойлон ангилах заавар) ГТХ-аар гаалийн удирдах төв байгууллагын дарга батлах тусгайлсан эрх олгоогүй байхад нийтээр дагаж мөрдөх хэм хэмжээ баталж эрх зүйн зөрчил үүсгэсэн. Гаалийн зуучлагчийн үйл ажиллагаанд хяналт тавих журмыг “Журам батлах тухай” 2025/№А/19 тушаалаар шинэчлэн баталж, хянуулж бүртгүүлэхээр	2025 оны эхний хагас жилд зохион байгуулагдсан үйл ажиллагааг 2024 оны эхний хагас жилийн мөн үетэй харьцуулах хэлбэрээр биелэлтийг гаргуулж эхлээд байна. Гаалийн байгууллагын хууль тогтоомжид заасан чиг үүрэг, эрхлэх үйл ажиллагаатай холбоотой 49 хуулийн жагсаалтаар зохион байгуулалтын бүтцийн нэгж, дэргэдэх байгууллагад хүргүүлж, биелэлтийг тайлагнав.	

						2025/№02/365 албан бичгээр хүргүүлснийг нийтээр заавал дагаж мөрдөх шинжгүй тул гаалийн байгууллага дотооддоо мөрдөх чиглэлийг ХЗДХ-ийн сайдын “Шийдвэр буцаан хүргүүлэх, улсын нэгдсэн бүртгэлд хөдөлгөөн хийсэн тухай” 2025/№1/646 албан бичгээр ирүүлж, улсын нэгдсэн бүртгэлээс хассан тухай мэдэгдсэн. Энэ удаа хуулийн хэрэгжилтийг гаргахдаа 2025 оны эхний хагас жилд зохион байгуулагдсан үйл ажиллагааг 2024 оны эхний хагас жилийн мөн үетэй харьцуулах хэлбэрээр биелэлтийг гаргуулж эхлээд байна. Гаалийн байгууллагын хууль тогтоомжид заасан чиг үүрэг, эрхлэх үйл ажиллагаатай холбоотой 49 хуулийн жагсаалтаар зохион байгуулалтын бүтцийн нэгж, дэргэдэх байгууллагад хүргүүлж, биелэлтийг авч нэгтгэв.		
1.9.7	Нэгжийн эрсдэлийн удирдлагыг хэрэгжүүлсэн байдал	Үйл ажиллагаа	Хэрэгжилт, хувиар	Нэгжийн дотоод эрсдэлийг таньж тогтоосон, ангилж санд бүртгэх ажилын хүрээнд 4 ажил зохин байгуулан ажиллаж байна. Нэгжийн дотоод эрсдэлийг бууруулах ажлын хүрээнд хүний нөөцийн	Нэгжийн дотоод эрсдэлийг бууруулах арга хэмжээг зохион байгуулсан байна.	1.ГЕГ-ын даргын 2022 оны А/342 дугаар тушаалаар баталсан “Гаалийн байгууллагын эрсдэлийн удирдлагын журам”-ыг хэлтсийн нийт ГУБ нараар судлуулж эрсдэл болон эрсдэлийн удирдлагын ач холбогдлыг танин мэдэж, эрсдэлийг удирдахад оролцох үүрэг хариуцлагаа ойлгон үйл ажиллагаандаа мөрдлөг болгон хэрэгжүүлэн ажиллаж байна. Байгууллагын үйл ажиллагаанд эрсдэл үүсгэж болох нэг хүчин зүйл болох хууль, журам, заавар аргачлалаар зохицуулаагүй үйл ажиллагаа, хэрэгжүүлэх боломжгүй буюу	“Гаалийн байгууллагын эрсдэлийн удирдлагын журам”-ыг хэлтсийн албан хаагчдаар судлуулсан. Жишиг болгож “Эрсдэлийн удирдлагын хэлтсийн чиг үүргийн хэрэгжилтийг хангахтай	Биелэлт 100%

				чиглэлээр, албан тушаалын тодорхойлолтын чиглэлээр, мэргэжлийн мэдлэгэ ур чадварын алдаа дутагдал гаргахгүй байх 3 ажлыг зохион байгуулан ажиллаж байна. ХШҮДАГ-аас 2024 оны жилийн эцсийн үнэлгээгээр 4 үнэлгээтэй болно.		бодит байдалд үндэслэгдээгүй журам, заавар боловсруулагдсан байх, хууль тогтоомжид нийцээгүй зөрчилдсөн байх, эрхийн актын удиртгал болсон хууль, хуулийн заалт хүчингүй болсон эсэх, ач холбогдлоо алдсан дагаж мөрдөгдөхгүй болсон тушаал, шийдвэр байгаа эсэх дээр байнга хяналт, шинжилгээ хийж ажиллаж байна. 2.Нэгжийн дотоод эрсдэлийн судалгааны арга зүйн талаар жишиг судалгаа хийх талаар хэлтсийн албан хаагчдад арга зүй, анхан шатны ойлголт, мэдээлэл өгөх, танилцуулах ажил зохион байгуулсан. Тухайлбал: 1. Эрсдэлийн дүн шинжилгээ хийх онол, арга зүй. 2. Нэгжийн үйл ажиллагаанд эрсдэлийн дүн шинжилгээ хийх. 3. Агуулгыг тодорхойлох. 4. Өгөгдөл/мэдээлэл болон боловсруулсан мэдээлэл цуглуулах. 5. Эрсдэлийн тооцоо. 6. Эрсдэлийг бууруулах үйл ажиллагаа.	холбоотой эрсдэлийн судалгаа"-г албан хаагчдад танилцуулсан.	
1.9.8	Үүрэг даалгаврыг хуулийн хүрээнд тухай бүр хэрэгжүүлэн ажиллаж, холбогдох нэгжүүдэд зөвлөмж чиглэл өгч ажиллах	Үйл ажиллагаа	Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр	Монгол Улсад хүчин төгөлдөр үйлчилж буй нийт 887 хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангуулах захиргаа болон иргэний 17 хэрэгт гаалийн итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчөөр оролцож, холбогдох	1. Гаалийн үйл ажиллагаанд хамаарах хууль тогтоомж, дүрэм, журмын дагуу зөвлөмж чиглэл өгч ажиллах. 2. Удирдлагаас өгсөн үүрэг даалгаврыг цаг хугацаанд хуулийн хүрээнд тухай	Захиргаа болон иргэний 12 хэрэгт гаалийн итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчөөр оролцож, холбогдох нэгжүүдээс ирүүлсэн 52 гэрээний төсөл, 10 журам, дүрмийн төсөл болон тайлант хугацаанд хуулийн хэлтэст ирсэн 64 бичиг, явсан 177 бичиг, тус хэлтсээс ЗББН-тэй 305 удаа дотоод зурвасаар харилцаж, 429 дотоод зурвасыг хүлээн авч холбогдох хариу, эрх зүйн зөвлөмжийг хүргүүлэн ажилласан. Хуулийн хэлтсийн дарга 4 удаа хэвлэл мэдээллийн	Хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаа 12, Харьяа гаалийн газар, хорооны даргын тушаал хянасан 867, тэдгээрт хүргүүлсэн зөвлөмж 18, хянасан гэрээ 52, санал өгсөн 10 журмын төсөл, явсан албан бичиг	Биелэлт 100%

				нэгжүүдээс ирүүлсэн 101 гэрээний төсөл, 13 журам, дүрмийн төсөл болон тайлант хугацаанд хуулийн хэлтэст ирсэн 625 бичиг, явсан 404 бичиг, 25 өргөдөл гомдолд хариу өгч 464 албан бичгийн төслийг хянаж хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангаж, мөн ЗББН-дэд 19 удаа хууль тогтоомж, эрх зүйн актыг хэрэгжүүлж, тус хэлтсээс ЗББН-тэй 561 удаа дотоод зурвасаар харицаж, 452 дотоод зурвасыг хүлээн авч холбогдох хариу, эрх зүйн зөвлөмжийг хуулийн хугацаанд хүргүүлэн ажилласан. Хуулийн хэлтсийн дарга 24 удаа	бүр хэрэгжүүлэн ажиллана.	хэрэгслээр гаалийн байгууллагын өдөр тутмын үйл ажиллагаа, гаалийн улсын байцаагч нарын мэдээлэл, шинээр батлагдсан хууль тогтоомж, дүрэм, журам, түүний мэдээллийг олон нийтийн мэдээллийн хэрэгслээр түгээсэн гадаад худалдаа, гаалийн болон нэмэгдсэн өртгийн албан татварын асуудлаар батлагдсан 2, Засгийн газрын хуралдааны цахим систем/e-cabinet.gov.mn/-ээр МУЗГ-ын 18, Засгийн газрын хуралдааны тэмдэглэл 9, Ерөнхий сайдын захирамж 5-ыг холбогдох ЗББНДБ-д тараасан. 2025 оны эхний хагас жилийн байдлаар ГЕГ-ын харьяа гаалийн газар, хорооны дарга нарын 2024 оны 12 дугаар сар, 2025 оны 01-04 дүгээр сард баталсан нийт **867** тушаалын эрх зүйн үндэслэлийг хянасан. Тайлант хугацаанд нийт баталсан тушаалын 93.99 хувийг ГЕГ-ын даргын 2019 оны А/142 дугаар тушаалаар батлагдсан “Гаалийн ерөнхий газрын харьяа гаалийн газар, хорооны дүрэм”-ийн 4 дүгээр зүйлийн 4.3.5 дахь заалтыг үндэслэн хугацаанд нь ирүүлсэн байна. 2024 оны 12 дугаар сар, 2025 оны 01-05 сард харьяа 19 гаалийн газар, хорооны дарга нарын 867 тушаалыг хянаж **65** алдаа, зөрчил илэрсэнд “Захиргааны акт хянаж, зөвлөмж, чиглэл хүргүүлэх тухай” 18 зөвлөмжийг хүргүүлэн ажилласан ба 13 зөвлөжийн хэрэгжилт хангагдаж алдаатай тушаалыг дахин батлан ирүүлсэн. (6 дугаар сард явуулсан зөвлөмжийн хэрэгжилтийн хугацаа болоогүй)	177, явсан дотоод зурвас 305, сурталчилсан хууль тогтоомж, бодлогын баримт бичиг 31, Биелүүлсэн үүрэг даалгавар 25.	

				давхардсан тоогоор 57 хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр гаалийн байгууллагын өдөр тутмын үйл ажиллагаа, гаалийн улсын байцаагч нарын мэдээлэл, шинээр батлагдсан хууль тогтоомж, дүрэм, журам, түүний мэдээллийг олон нийтийн мэдээллийн хэрэгслээр түгээсэн гадаад худалдаа, гаалийн болон нэмэгдсэн өртгийн албан татварын асуудлаар батлагдсан 8, Монгол Улсын хууль засгийн газрын 2 тгтоолыг цахимаар түгээж сурталчилсан. ХШҮДАГ-аас 2024 оны жилийн эцсийн үнэлгээгээр 2.43 үнэлгээтэй болно. ХШҮДАГ-аас 2024 оны		Тайлант хугацаанд СЕРП-ээр ирүүлсэн 25 үүрэг даалгаврыг хугацаанд биелүүлж СЕРП-д байршуулсан.		

				жилийн эцсийн үнэлгээгээр 4 үнэлгээтэй болно.				
1.9.9	Ажлын цаг ашиглалт	Үйл ажиллагаа	Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр	Дарга 1, ГУАБ 1, ГУБ 5, нийт 7 орон тоотой ажиллах ёстой. Үүнээс дарга 1, ГУБ-4, мэргэжилтэн 1 гэсэн орон тоотой ажиллаж байна. 2024 онд нийт 1422 өдөр, 11376 цаг ажиллахаас тасалсан цаг байхгүй. Ажлын цаг ашиглалт 98.1 хувь. ХШҮДАГ-аас 2024 оны жилийн эцсийн үнэлгээгээр 4.6 үнэлгээтэй болно.	Ажлын цаг ашиглалт суурь түвшнээс сайжруулж ажиллаж, үр дүнг тайлагнана.	Батлагдсан орон тоо: 7. - дарга 1. - гаалийн улсын ахлах байцаагч 1. - гаалийн улсын байцаагч 5. Ажлын өдөр: 110, /880 цаг/ Чөлөөтэй 1 өдөр, өвчтэй 5 өдөр, тасалсан цаггүй. Нийтээр тэмдэглэх баярын өдөр: 8 өдөр. Үүнээс: - 4 ажлын өдөр амарсан. - 4 Бямба, Ням гараг давхардсан.	Одоо ажиллаж байгаа: 6. - дарга 1. - ГУБ-4. - мэргэжилтэн 1. Ажлын цаг ашиглалт: 94.5%.	Биелэлт 100%
1.9.10	Үндсэн шалгуурт тусгагдаагүй бусад чиг үүргийн хэрэгжилтийг хангаж ажиллах,	Үйл ажиллагаа	Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр	Үндсэн шалгуурт тусгагдаагүй бусад чиг үүргийн хэрэгжилтийг хангаж ажилласан.	1.ЗББНДБ болон ХГГХ-ын үйл ажиллагаанд хууль тогтоомжид нийцсэн, мэргэжил арга зүйн зөвлөгөө зөвлөмжөөр хангаж ажиллах, 2.Цаг үеийн шинжтэй бусад арга хэмжээ	“Гэмт хэрэг гарахад нөлөөлсөн шалтгаан нөхцөлийг арилгуулах тухай” Нийслэлийн прокурор, АТГ-ын мөрдөгчийн мэдэгдлийг тус тус хэрэгжүүлэх, мөн ГЕГ-ын “АТГ-ын мөрдөн шалгах хэлтсээс ирүүлсэн мөрдөгчийн мэдэгдлийн хүрээнд гаалийн хяналт, шалгалтын үр дүнг нэмэгдүүлэх ажлын төлөвлөгөө”-ний “Авлига албан тушаалын гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх сургалт” зохион байгуулах ажлыг зохион байгуулсан. Сургалт, мэдээллээр Нийслэлийн прокурор, Авлигатай тэмцэх газрын мөрдөгчийн мэдэгдэлд дурдсан асуудлаар мэдээлэл хийж,	Сургалтад Замын-Үүд дэх гаалийн газрын Гаалийн хяналтын 7 бүс, Чөлөөт бүс, Хяналтын 2 хэсэг болон төв конторын нийт 147 гаалийн улсын байцаагч цахимаар хамрагдсан.	Биелэлт 100%

					болон ажлын хэсэгт бүрэлдэхүүнд ажилласан байдал.	Авлигатай тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, Авлигын эсрэг хууль, Төрийн албны тухай хууль, Төрийн албан хаагчийн ёс зүйн тухай хууль, Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хууль, Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хууль зэрэг эрх зүйн баримт бичгийн авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэхтэй холбогдосон зохицуулалтаар **38 хуудас** танилцуулга бэлтгэж сургалтад оролцогчдод мэдээллэв. ТАЗ-ын даргын 2025 №02 тушаалаар аймгийн сумand үйл ажиллагаа явуулж байгаа төрийн байгууллагууд ТАТХ, бусад хуулиар хүлээсэн чиг үүргээ хэрэгжүүлж байгаа байдал, хүний нөөцийн зохицуулалтын хэрэгжилттэй танилцан хяналт шалгалт хийх, албан хаагчдад төрийн албаны шинэтгэлийн талаар мэдээлэл, сургалт зохион байгуулах, мэргэшил арга зүйн зөвлөгөө өгөх, зөвлөн туслах ажлын хэсэг байгуулагдсан. Ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүний хамт Ховд аймгийн Жаргалант, Эрдэнэбүрэн, Ховд, Буянт, Мянгад, Дөргөн сумдууд, Говь-Алтай аймгийн Хөхморьт, Жаргалан, Тайшир сумдуудад 2025 оны 03 дугаар сарын 17-ны өдрөөс 04 дүгээр сарын 02-ыг дуустал хугацаанд ажилласан.	ТАЗ-ын даргын тушаалаар батлагдсан дэд ажлын хэсэгт багтаж удирдамж, өгсөн чиглэлийн дагуу тайланг 20 файлаар ТАЗ-ийн Ажлын албаны Хүний нөөцийн удирдлага, аудитын газарт хүргүүлсэн. Нээлттэй хэлэлцүүлэгт иргэн, хуулийн этгээдээс нийт 685 санал ирснийг ангилж нэгтгэж СЯ-нд хүргүүлсэн. Мөн нээлттэй хэлэлцүүлэгтэй холбогдуулан гаалийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай	

						"Татварын хууль тогтоомжийг шинэчлэл" сэдэвт хэлэлцүүлгийн "Гаалийн зуучлагч байгууллагууд, сонирхогч этгээд, гаалийн харилцаанд оролцогчдод зориулсан нээлттэй хэлэлцүүлэг" Гаалийн ерөнхий газрын 9 давхрын хурлын танхимд 2025 оны 01 дүгээр сарын 22-ны өдрийн 10.00-12.30, Улаанбаатар хот дахь гаалийн газрын хурлын танхимд 2025 оны 01 дүгээр сарын 24, 27, 29, 31-ний өдрүүдэд зохион байгуулсан. Үүнд: 2025.01.24. Тээвэр зууч байгууллагууд, Гаалийн итгэмжлэгдсэн тээвэрлэгч байгууллагууд, Сонирхогч бусад этгээд 2025.01.27. Гаалийн хяналтын бүс эзэмшигч байгууллагууд, Гаалийн баталгаат бүс эзэмшигч байгууллагууд, Чөлөөт бүсэд үйл ажиллагаа эрхлэгч байгууллагууд, Сонирхогч бусад этгээд 2025.01.29.Эм, эмийн зүйл, эмнэлгийн хэрэгсэл импортлогч байгууллагууд, Сонирхогч бусад этгээд 2025.01.31.Улс хооронд шуудан илгээмжийн үйл ажиллагаа эрхлэгч байгууллагууд	хуулийн төслийг боловсруулж СЯ-нд цахимаар хүргүүлсэн.	

ТАЙЛАН ГАРГАСАН:
ХУУЛИЙН ХЭЛСТИЙН ДАРГЫН АЛБАН
ҮҮРГИЙГ ТҮР ОРЛОН ГҮЙЦЭТГЭГЧ /Ч.ТАМИРАА/ 2025 ОНЫ 06 ДУГААР САРЫН ...-НЫ ӨДӨР

ХУУЛИЙН ХЭЛТСИЙН ДАРГА Ч.ТАМИРААГИЙН 2025 ОНЫ ЭХНИЙ ХАГАС ЖИЛИЙН АЖЛЫН ГҮЙЦЭТГЭЛ, ҮР ДҮН, МЭРГЭШЛИЙН ТҮВШИНГ ҮНЭЛЭХ ҮНЭЛГЭЭНИЙ ХУУДАС

Байгууллагын нэр: Гаалийн ерөнхий газар
Нэгжийн нэр: Хуулийн хэлтэс

1. Гүйцэтгэлийн зорилт, арга хэмжээний биелэлт

Д/д	Гүйцэтгэлийн зорилт, арга хэмжээ	Гүйцэтгэлийн түвшин	Нийт оноо (70 оноо)
1	2	3	4
1	Нэгжийн гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний биелэлт		54,7

2. Мэдлэг, ур чадвараа дээшлүүлэх зорилт, арга хэмжээний биелэлт

Д/д	Зорилтыг хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Арга хэмжээний биелэлтийг хувь	Төсвийн шууд захирагчийн өгсөн үнэлгээ (15 хүртэл оноогоор)
1.	Худалдан авах ажиллагааны А3 сертификат олгох сургалтад хамрагдаж, тэнцсэн байна.		15
2.	Шинээр гарсан хууль, тогтоол, журам, зааврыг тухай бүр нь бие даан судалж, хууль эрх зүйн мэдлэгээ дээшлүүлэх		15
Мэдлэг. ур чадвараа дээшлүүлэх зорилт, арга хэмжээний дундаж оноо:			15

3. Хандлага, ёс зүй, ур чадварын үнэлгээ

Д/д	Үзүүлэлт	Төсвийн шууд захирагчийн өгсөн үнэлгээ (15 хүртэл оноогоор)
1.	Хандлага, ёс зүй	12
2.	Удирдан зохион байгуулах	12
3.	Асуудал шийдвэрлэх	12
4.	Манлайлах	12
5.	Багаар ажиллах	12
6.	Харилцаа	11
Ур чадварын үзүүлэлт (ажлын онцлогоос хамаарсан)		
6	Мэргэжлийн ур чадвар 1.	
Хандлага, ёс зүй, ур чадварын дундаж оноо		12

4. Гүйцэтгэлийн үнэлгээ

Д/д	Үнэлгээний үзүүлэлт	Үзүүлэлт тус бүрийн оноо
1.	Гүйцэтгэлийн зорилт, арга хэмжээний биелэлт	54,7
2.	Мэдлэг, ур чадвараа дээшлүүлэх зорилт, арга хэмжээний биелэлт	15
3.	Хандлага, ёс зүй, ур чадварын үнэлгээ	12
4.	Үнэлгээний оноонд орсон өөрчлөлт	—

Нийт оноо= (Гүйцэтгэлийн зорилт, арга хэмжээний оноо+Мэдлэг, ур чадвараа дээшлүүлэх зорилт, арга хэмжээний оноо+Хандлага, ёс зүй, ур чадварын оноо) – Аргачлалын 6 дугаар хэсгийн холбогдох заалтын дагуу хассан оноо	81,7

Үнэлгээ өгсөн: **Төсвийн шууд захирагч:**

Гаалийн ерөнхий газрын дарга .... (Р.Отгонжаргал)

2025.06.25 (огноо)

Үнэлгээтэй танилцаж, зөвшөөрсөн: **Нэгжийн дарга:**

Хуулийн хэлтсийн дарга .... (Ч.Тамираа)

2025.06.10 (огноо)